

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON JA SUOMEN ORTODOKSISEN KIRKON VÄLISET KOLMANNET TEOLOGISET NEUVOTTELUT

T i e d o n a n t o

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon valtuuskuntien kolmannet teologiset neuvottelut pidettiin lokakuun 7. - 9. päivinä 1991 Kirkon koulutuskeskuksessa Järvenpäässä. Kokouksen isäntänä toimi Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja sen valtuuskunnan puheenjohtaja, Mikkelin piispa Kalevi Toiviainen.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtuuskunnassa oli piispa Toiviaisen lisäksi jaostopäällikkö, TT Lorenz Grönvik, tuomiorovasti, TT Voitto Huotari, kirkkoherra, TT Hannu T. Kamppuri ja vt. professori Eeva Martikainen.

Suomen ortodoksisen kirkon valtuuskunnan johtajana oli Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Johannes ja jäseninä yliassistentti Jarmo Hakkarainen, teologian kandidaatti Heikki Huttunen ja teologian maisteri Olavi Merras. Valtuuskuntaan kuuluva Joensuun piispa Ambrosius oli sairauden tähden estynyt osallistumasta neuvotteluihin.

Kokouksen sihteeristöön kuuluivat arkkipiispan sihteeri Makarios Lehtimäki ja kirjeenvaihtaja-sihteeri Minna Väliaho.

Tarkkailijana neuvotteluissa oli läsnä yleisvikaari, TT Jan Aarts Suomen Katolisesta kirkosta.

Neuvottelujen avajaisissa valtuuskunnat hiljentyivät rukoukseen muistamaan Hänen Pyhyytään, äskettäin edesmennyt Konstantinopolin ekumeenista patriarkkaa Demetriosta.

Avajaisissa puhuivat piispa Kalevi Toiviainen ja arkkipiispa Johannes. Piispa Toiviainen tarkasteli erilaisia ekumeenisia konseptioita. Hän mainitsi muun muassa, että jumalanpalveluskeskeisessä ekumeniassa on korostettu kolmiyh-teisen Jumalan toimintaa sanassa ja sakramenteissa. Palvelukeskeinen ekumenia puolestaan pitää kirkkojen yhteistä toimintaa ykseyden kanavana. Puheessaan piispa Toiviainen huomautti, että nykyaikana eettiset kysymykset ovat tulleet erityisen ajankohtaisiksi. Kun inhimillisessä elämässä jatkuvasti laajenee sen ala, mikä on mahdollista, kärjistyy samanaikaisesti kysymys siitä, mikä on esim. ihmisen arvokkuuden näkökulmasta sallittua.

Arkkipiispa Johannes korosti avajaissanoissaan, että neuvottelujen teemat ovat sekä teologisesti mielenkiintoiset että käytännön kannalta merkittävät. Hän totesi myös, että ratkaisevat askeleet evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon lähentymisessä kuitenkin ovat mahdollisia vain laajemmalla kirkkojen välisellä tasolla. Tässä valossa kenties olisi aihetta pohtia suomalaisen yhteydenpidon luonnetta ja mahdollisia uusiakin muotoja.

Neuvottelujen aikana valtuuskunnat osallistuivat ortodoksiseen ehtoopalvelukseen Järvenpään ortodoksisessa kirkossa. Tiistaina 8.10. arkkipiispa Johannes yhdessä rovasti Olavi Merraksen kanssa toimitti Järvenpään ortodoksisessa kirkossa muistopalveluksen Hänen Pyhyytensä patriarkka Demetrioksen muistok-

si. Kirkon koulutuskeskuksen Agricolan kappelissa vietettiin aamu- ja iltarukoukset luterilaisen perinteen mukaan sekä aamurukous ortodoksisen tradition mukaan.

Neuvottelujen käsiteltävänä oli kaksi aihetta. Ensimmäinen oli **"Kirkko jumalanpalvelusyhteisönä"**, josta esitelmöivät Olavi Merras ja Lorenz Grönvik. Toisena aiheena oli **"Kirkkojemme ihmiskäsitys ja nykyaika"**. Tästä aiheesta kuultiin piispa Ambrosiuksen ja Eeva Martikaisen esitelmät.

Ensimmäistä teemaa käsiteltäessä osapuolet totesivat yhdessä, että kirkko on ennen muuta rukoileva ja Jumalaa palveleva yhteisö. Kolmiyhteinen Jumala on reaalisesti läsnä jumalanpalveluksessa Jumalan sanassa ja pyhissä sakramenteissa (mysteereissä). Niissä Jumalan pelastusteot nykyistyvät. Jumalanpalveluksessa kirkko on aidoimmillaan kirkko, jossa Jumala kohtaa ihmisen ja ihminen omaksuu hänen lahjoittamansa pelastuksen. Jumalanpalveluksessa läsnä oleva Jumala - Isä, Poika ja Pyhä Henki - synnyttää palvelevan lähimmäisrakkauden. Jumalanpalvelus antaa jo tässä ajassa Jumalan valtakunnan lahjan ja ilmaisee kristillisen uskon sisällön.

Toisesta teemasta kirkot totesivat yhdessä, että ihminen on luotu osallisuuteen Jumalasta ja hänen rakkaudestaan (Jumalan kuva ja kaltaisuus). Kristillistä ihmiskäsitystä tulkittaessa on kuitenkin havaittavissa tietty ero luterilaisessa ja ortodoksisessa traditiossa. Tämä kävi keskusteluissa ilmi käsitteiden "kuva ja kaltaisuus" sekä "laki ja evankeliumi" käytössä. Todettiin, että kirkkojen käyttämien teologisten termien erilaisuus vaikeuttaa joissakin suhteissa ongelmakohtien erittelyä.

Kristillisestä ihmiskäsityksestään lähtien kirkot voivat kohdata ihmisiä, jotka etsivät Jumalaa ja itseään ns. uususkonnollisista liikkeistä. Kirkon olemukseen kuuluu kuitenkin sellainen yhteisöllisyys ja yksilöllisyys, jota jotkut ihmiset tavoittelevat uususkunnoista. Tämän vuoksi kirkot kiinnittävät entistä enemmän huomiota myös opetuksensa selvyyteen ja jäsentensä pastoraaliseen kohtaamiseen.

Kristillinen käsitys luomakunnasta ja ihmisestä tarjoaa pohjan, jolle teologisesti voidaan perustaa kirkkojen opetus suhteesta ympäristöön. Ihmisen vastuu luomakunnasta sen hallitsijana, viljelijänä, vaalijana ja varjelijana antaa lähtökohdan kristittyjen osallistumiselle nykyajan ympäristökysymysten pohdintaan.

Neuvottelut käytiin avoimessa ja rakastavassa hengessä. Todettiin, että neuvotteluosapuolien hyvä toistensa henkilökohtainen tunteminen auttaa kirkkojen välisen ymmärtämisen syventämisessä. Neuvotteluja päätettiin jatkaa.

Järvenpää 9.10.1991